

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 15 september 2014 inzake uitvoering aan de motie van het lid Van Meenen¹ waarin de regering wordt verzocht om voor de opleidingen die deelnemen aan het experiment met een bindend studieadvies in latere jaren inzichtelijk te maken welke kwaliteitsverbeteringen voor onderwijs en begeleiding zij hebben doorgevoerd om zich voor dit experiment te kwalificeren (Kamerstuk 31 288, nr. 403).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Arends

¹ Kamerstuk 31 288, nr. 334

Inhoudsopgave

- I. Vragen en opmerkingen uit de fracties**
 - Algemeen
 - Deelnemers aan het BSA-experiment
 - Aantal studenten dat onder de werking van het experiment valt
 - Kwaliteit en begeleiding bij de deelnemende instellingen/opleidingen
- II. Reactie van de Minister**

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister over de uitvoering van de motie van het lid Van Meenen over het experiment van het bindend studieadvies in latere jaren.

De commissie Veerman constateerde in 2010² al dat het «rendement te laag is en studie-uitval te hoog». De leden van deze fractie constateren dat de aanbevelingen uit het rapport van deze commissie op breed draagvlak in de Kamer kunnen rekenen. Ook onderschrijft het rapport van de commissie Veerman dat ook universiteiten en hogescholen zelf tot de conclusie zijn gekomen dat de uitval te hoog is en dat het «onacceptabel is dat slechts krap tweederde van de ho³-studenten na 6–7 jaar een diploma heeft». Daarnaast «studerende wo studenten langer dan hbo⁴studenten [...] zij gebruiken ruim anderhalf respectievelijk een half jaar langer dan de nominale duur van de bachelor.»

Naar aanleiding van onder andere het lage onderwijsrendement heeft het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap met de VSNU⁵ en de Vereniging Hogescholen afspraken gemaakt. Het ministerie heeft daarbij toegezegd dat zij via een Experimenteer-AMvB⁶ het mogelijk zal maken voor hogescholen en universiteiten om te experimenteren met een bindend studieadvies in latere jaren. De eerder genoemde leden hechten er waarde aan dat de overheid wederzijds gemaakte afspraken nakomt en ondersteunt het ministerie hierin.

De leden van de PvdA-fractie lezen met instemming dat slechts een beperkt aantal opleidingen deelneemt aan het experiment met een bindend studieadvies in latere jaren. Gezien het feit dat het hier een experiment betreft was en is het voor hen van belang dat slechts een relatief klein deel van de studenten geconfronteerd wordt met deze maatregel. Ook achten deze leden het noodzakelijk dat er eerst zorgvuldig wordt gekeken naar welke gevolgen het hanteren van een studieadvies in latere jaren heeft op het rendement van studenten en de kwaliteit van het aangeboden onderwijs.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van voorliggende brief, zij hebben een aantal vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief waarbij de Minister uitvoering geeft aan de motie van het lid Van Meenen. Deze leden vragen de Minister hoe zij het experiment bindend studieadvies in het tweede jaar ziet in het licht van de voorgenomen plannen van het

² Kamerstuk 31 288, nr. 96

³ ho: hoger onderwijs

⁴ hbo: hoger beroepsonderwijs

⁵ VSNU: Vereniging van Samenwerkende Universiteiten

⁶ AMvB: algemene maatregel van bestuur

kabinet om de basisbeurs af te schaffen en een leenstelsel in te voeren. Deze leden ontvangen graag een uitgebreide toelichting hierop.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister over kwaliteitsverbeteringen bij opleidingen die deelnemen aan het experiment met een bindend studieadvies. Zij hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

Deelnemers aan het BSA-experiment

De leden van de PvdA-fractie willen op basis van de brief van de Minister⁷ en de accreditatierapporten van de NVAO⁸ kanttekeningen plaatsen bij de deelname aan het experiment van enkele opleidingen van de Universiteit Leiden. In het recente verleden bleek deze onderwijsinstellingen de rand van het toelaatbare op te zoeken en soms zelfs te overschrijden zoals bij de tentamenboetes⁹. Met betrekking tot het bsa¹⁰ in het tweede jaar vragen de leden hoe deelname aan dit experiment zich verhoudt tot het negatieve oordeel dat de NVAO heeft uitgesproken over de opleidingen Criminologie, Engelse Taal en Cultuur en Geschiedenis. Graag horen zij van de Minister of zij van mening is dat opleidingen, die zich in een hersteltraject bevinden, deel zouden mogen nemen aan een dergelijk experiment. Zij zijn nadrukkelijk geïnteresseerd in de lezing van de Minister met betrekking tot de opmerking van de NVAO wat betreft de opleiding Criminologie. Graag horen deze leden hoe zij de opmerking dat (vrijwel) geen enkele student veertig uur aan de studie besteedt beziet¹¹. Hoe is dit te rijmen met het voornemen om bij deelnemende opleidingen de uitbreiding van het bsa onderdeel te laten zijn van een «breed beleid om de kwaliteit van het onderwijs te versterken», zoals de Minister in de eerder aangehaalde brief stelt¹²? Met betrekking tot de opleiding geschiedenis merkt de NVAO op dat de kwaliteit van de leerplannen niet voldoende houvast bieden voor een samenhangend en stevig onderwijsprogramma. Hoe kan, op basis van deze conclusie, deelname aan het experiment te rechtvaardigen zijn, vragen de voornoemde leden. Deze leden zouden dus graag van de Minister horen of zij van mening is dat het experiment met het bindend studieadvies in latere jaren voor deze specifieke opleidingen (Criminologie, Engelse Taal en Cultuur en Geschiedenis) doorgang kan vinden volgens de Minister. En zo ja, hoe zich dat verhoudt tot de vereiste voorzieningen (passende onderwijsintensiteit en intensieve studiebegeleiding, docenten van hoge kwaliteit en begeleiding bij herplaatsing van geheel of gedeeltelijk afgewezen studenten). Daarnaast horen de leden van deze fractie in algemene zin of de Minister het wenselijk acht dat opleidingen in een hersteltraject deel mogen nemen in dit specifieke experiment of andere experimenten. Deelt de Minister de opvatting van deze leden dat de basiskwaliteit van het onderwijs op orde moet zijn voordat er deel wordt genomen aan dergelijke experimenten, zo vragen de aan het woord zijnde leden.

⁷ Zie brief van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 21 juni 2013 inzake deelname experiment bindend studieadvies (Kamerstuk 31 288, nr. 345)

⁸ NVAO: Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie

⁹ Antwoorden op vragen van het lid Mohandis aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het bericht «»Dure» tentamens in Leiden» (Aanhangsel Handelingen II, 2013–2014, nr. 1462)

¹⁰ bsa: bindend studieadvies

¹¹ https://search.nvao.net/files/53ce829508ecc_2734%20besluit%20LEI%20wo-ba%20Engelse%20Taal%20en%20Cultuur.pdf

¹² Zie p. 2 van Kamerstuk 31 288, nr. 345

Aantal studenten dat onder de werking van het experiment valt

De leden van de VVD-fractie concluderen uit de brief dat er enkele onderwijsinstellingen zijn die gebruik maken van het experiment en dat circa 2,3% van de ho-studenten in Nederland onder het experiment vallen. Dit is ruim onder het percentage dat als maximum is uitgesproken in de Kamer. Deze leden begrijpen uit de brief van de Minister dat zij voortdurend in gesprek is met de instellingen over dit experiment en geen reden ziet om het beleid te wijzigen. Zij ondersteunen deze lijn en kijken uit naar de eindevaluatie van het bindend studieadvies in latere jaren.

Kwaliteit en begeleiding bij de deelnemende instellingen/opleidingen

De leden van de SP-fractie vragen hoeveel studenten inmiddels als gevolg van het bindend studieadvies van een opleiding zijn verwijderd en bij hoeveel studenten verwijdering dreigt. Zij zien dit graag verdeeld naar opleiding en instelling.

Welke uitzonderingsbepalingen hanteren de instellingen die werken met een bindend studieadvies, vragen de leden van de eerder genoemde fractie. Wordt bijvoorbeeld ook van studenten die twee studies tegelijkertijd volgen, of een bestuursfunctie vervullen, geëist dat zij aan deze norm voldoen? En wanneer wordt er een uitzondering gemaakt voor een student die ziek is geweest, of met andere legitieme reden een tentamen niet heeft gehaald, zo vragen de voornoemde leden.

Deze leden vragen verder welke gevolgen het heeft voor instellingen die niet in voldoende mate kunnen voorzien in de beloofde extra voorzieningen. Zij vragen of daar het experiment wordt stopgezet. Zo nee, op welke wijze wordt dan gegarandeerd dat studenten niet buiten hun schuld om in de problemen raken.

Verder vragen de eerder genoemde leden in hoeverre het op grote schaal toepassen van een strikt bindend studieadvies waarbij 100% van de studiepunten per jaar behaald moet worden, effect gaat hebben op de wijze waarop het onderwijs wordt vormgegeven. Deze leden vragen of er dan voldoende ruimte blijft voor verdieping en er niet ook bij universiteiten een cultuur gaat ontstaan waarbij «leren voor de toets» bepalend gaat worden. In hoeverre wordt het evenwicht bewaard tussen het hanteren van een bindend studieadvies enerzijds en ruimte voor academische vorming anderzijds, vragen de voornoemde leden. Mocht het leenstelsel worden ingevoerd, gaat dat consequenties hebben voor het bindend studieadvies? Deze leden vragen met welke argumentatie een bindend studieadvies nog toegepast kan worden wanneer studenten zelf hun studie betalen. Ook vragen zij hoe dit past in de verwachting van de Minister dat studenten dan meer zullen gaan werken.

De leden van de D66-fractie vragen of de genoemde kwaliteitsverbeteringen daadwerkelijk serieuze pogingen zijn om de kwaliteit van het onderwijs bij de genoemde instellingen significant te verbeteren. De voornoemde leden vragen hoe de Minister in algemene zin de volstreekte willekeur beoordeelt waarmee normen voor een bindend studieadvies gesteld kunnen worden. Zij vragen met betrekking tot de invulling van instellingen over de passende onderwijsintensiteit en intensieve studiebegeleiding hoe de gestelde contacturen (13) van AUC¹³ zich verhouden tot het gemiddelde aantal contacturen in Nederland en of dit contacturen zijn met docenten of ook met ouderejaarsstudenten. Zij vragen hoe het voornemen van de Universiteit Leiden (UL) om studenten jaarlijks met een studieplan te laten komen, kan worden gerekend tot een inspanning van de universiteit om de kwaliteit te

¹³ AUC: Amsterdam University College

verbeteren. Ook vragen zij of de begeleiding van studenten door een persoonlijke tutor niet vaker voorkomt en dus standaard genoemd zou kunnen worden en of de tutor in kwestie een docent, een gekwalificeerde begeleider of een ouderejaarsstudent is.

Over het aangepaste toetsingsbeleid van de UL vragen de leden of dit in de ogen van de Minister de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt. En zo ja, waarom en of dit ook aangetoond kan worden. De voornoemde leden vragen of het stimuleren van docenten om zich verder te ontwikkelen in didactische vaardigheden een specifieke verbetering van de kwaliteit van het onderwijs is of dat dit al standaard gebeurt of zou moeten gebeuren. De leden vragen verder wat er verstaan wordt onder het «Resultaat» dat onderwerp is bij het jaarlijkse Resultaat & Ontwikkelingsgesprek dat gehouden wordt met docenten bij de UL. Zij vragen welke kwaliteit wordt verzekerd door het Gerrit Rietveld Academie met het zowel doceren van studenten door praktijkdocenten met een eigen kunstenaarspraktijk als theorie docenten.

II Reactie van de Minister